

SUMATRAANSE NEUSHOORN

Pahu moet nu haar soort redden

De Sumatraanse neushoorn is zo goed als uitgestorven. Met de vangst van Pahu krijgt het *captive breeding*-programma een herkansing, schrijft *Michiel Hegener*.

Als David Attenborough tien diersoorten kon redden zou de Sumatraanse neushoorn daarbij zitten, zei hij. Wijze keus. Het is de kleinste van de vijf neushoorns en de enige met een vacht, zij het wat dun, want een rechtstreekse afstamming van de wolharige neushoorn uit de laatste ijstijd. Tussen de dertig en tachtig leven er nog in het wild, zo wordt geschat - niemand die het zeker weet want ze leven in ondoordringbaar regenwoud. De Nederlander Nico van Strien (1946-2008) promoveerde op ze, bivakkeerde twee jaar in hun leefgebied en kreeg er vier keer een te zien.

Terwijl iedereen dacht dat ze in Kalimantan uitgestorven waren, vonden orang-oetanonderzoekers in 2013 ineens pootafdrukken. Een restpopulatie! Spoedig circuleerden berichten dat er nog vijftien zaten, maar Francesco Nardelli, neushoorn-

expert van The International Union for Conservation of Nature, dacht eerder aan twee. Zeker was dat de dieren gevangen moesten worden voor het fokprogramma. In juni 2012 was in het Sumatran Rhino Sanctuary in Way Kambas National Park op Zuid-Sumatra voor het eerst een jong geboren, na drie geboortes in Cincinnati Zoo in Amerika - en na decennia zonder geboortes ondanks een intensief '*captive breeding*-programma'. Want niemand had door dat deze merkwaardige soort ook een merkwaardige voortplantingscyclus heeft: de eisprong volgt op een paring en niet andersom, zoals bij de andere vier neushoornsoorten.

Op Kalimantan werd onder leiding van het Wereld Natuur Fonds en de Indonesische overheid een vangstprogramma opgezet, te beginnen met cameravallen. En zo kwam in oktober 2015 een jong vrouwtje in beeld, precies wat het fokprogramma nodig had. Aan één poot zat een meterslang nylonkoord, kennelijk een strik waaruit ze zich los had getrokken. Op 12 maart 2016 liep ze in een valkuil van het Sumatran Rhino Rescue Team. Najaq was wereldnieuws, maar 24 dagen later stierf ze. De strik had een wond achtergelaten, haar poot was ontstoken. Zes dierenartsen

Pahu, een vrouwtje van 350 kilo en ongeveer tien jaar oud.

deden wat ze konden, ze besloten haar ter plekke te behandelen, in een tent in het oerwoud. Daarop kwam later veel kritiek - Najaq had acuut per helikopter naar een veterinaire kliniek gebracht moeten worden.

En nu dus een herkansing: op 25 november viel Pahu in een valkuil, een vrouwtje van 350 kilo en een jaar of tien. Een pakket dikke modder op de bodem maakte dat ze zacht terecht kwam en spoedig daarna zat ze in een tijdelijke opvangruimte in Hutan Lindung Kelian, een verlaten goudmijn met bossen rondom en nu een reservaat.

Voor hard juichen is het te vroeg. Op Maleisisch-Borneo werden de twee laatste Sumatraanse neushoorns met veel moeite gevangen: Puntung in 2011 en Iman in 2014. Twee vrouwtjes, maar beide waren te oud, en te oud komt bij deze soort vroeg. Er zijn sterke aanwijzingen dat ze nooit meer zwanger kunnen worden als ze dat niet op jonge leeftijd voor het eerst deden.

Pahu maakt het intussen goed. Samen met haar negen soortgenoten in vangenschap plus wat er verder nog in kuilen loopt, wacht haar de grote taak om te zorgen voor de continuïteit van miljoenen jaren neushoornevolucie.